

اصول پژوهش مسئولانه: پیشگیری از ریتکت مقاله

راهنمای ۴: لزوم مدیریت و پایش مستمر پروفایل‌های پژوهشی توسط اعضای هیأت علمی در پایگاه‌های علمی

مقدمه

ذکر نام اساتید بدون اطلاع یا مشارکت واقعی آن‌ها در مقالات پژوهشی به یکی از چالش‌های جدی اخلاق پژوهش تبدیل شده است. در برخی موارد، نویسندگان (گاه خارج از دانشگاه) به منظور افزایش اعتبار مقاله یا افزایش احتمال پذیرش، نام اساتید دانشگاه، پژوهشگران شناخته‌شده یا وابستگی به دانشگاه‌های معتبر را به صورت غیرمجاز در بخش نویسندگان یا وابستگی سازمانی درج می‌کنند، بدون آن‌که فرد یادشده در طراحی، تحلیل یا نگارش مقاله مشارکتی داشته باشد.

این اقدام علاوه بر اینکه نقض صریح اصول Authorship در نشریات علمی است، می‌تواند برای فرد یا دانشگاه عواقب اخلاقی و حقوقی در پی داشته باشد. همچنین سیستم‌های استناد علمی مانند:

Google Scholar, Scopus, ORCID, ResearchGate و سامانه‌های علم سنجی اعضای هیأت علمی دانشگاه با جمع‌آوری خودکار داده‌ها، ممکن است این مقالات را به پروفایل پژوهشی استاد اضافه کرده و باعث شکل‌گیری سابقه‌ای نادرست از فعالیت‌های علمی ایشان شوند.

در نگارش و انتشار مقالات علمی، تمامی افرادی که نام آنان به عنوان نویسنده در مقاله درج می‌شود، از نظر علمی، اخلاقی و حقوقی مسئولیت مشترک و یکسان در قبال محتوای مقاله دارند. مسئولیت نویسندگان محدود به Corresponding Author نبوده و همه نویسندگان در برابر صحت داده‌ها، تحلیل‌ها، نتیجه‌گیری‌ها و رعایت اصول اخلاق پژوهش پاسخگو هستند. لذا عدم اطلاع از محتوای نهایی مقاله یا عدم مطالعه نسخه ارسال شده یا ادعای ندیدن مقاله پیش از ارسال یا انتشار، توجیه قابل قبولی برای رفع مسئولیت افراد محسوب نمی‌شود.

در مطالعات بالینی، ثبت اولیه پروتکل در IRCT الزامی است و هر تغییر در طراحی، روش اجرا، پیامدها یا حجم نمونه باید تأیید و به‌روزرسانی شود.

درج نام هر پژوهشگر به منزله تأیید آگاهانه محتوای مقاله و پذیرش مسئولیت کامل آن است

توصیه های عملی

اعضای محترم هیأت علمی دانشگاه به صورت دوره‌ای و منظم پروفایل‌های پژوهشی خود را بررسی نموده و در صورت مشاهده مقالات یا آثار منتسب‌شده‌ی نادرست، نسبت به اصلاح یا اعلام مورد به پایگاه مربوطه اقدام کنند.